

УДК 811.16+821.16

ISSN 1450-5061

Славистика

Књига XIII (2009)

Уређивачки одбор:

др Петар Буњак, др Ксенија Кончаревић, др Верица Копривица,
др Богдан Косановић, др Софија Милорадовић,
др Богољуб Станковић, др Мирољуб М. Стојановић,
др Александар Терзић, В. П. Гутков (Русија),
др Бранко Тошовић (Аустрија)

Главни уредник:
БОГОЉУБ СТАНКОВИЋ

СЛАВИСТИЧКО ДРУШТВО СРБИЈЕ
Београд • 2009

ТВОРБА НОВИХ РЕЧИ ОД ВЛАСТИТИХ ИМЕНИЦА

У раду су представљене најновије појаве у творби речи од основа властитих именица на изабраним примерима из Електронског корпуса нових речи Ђ. Оташевића.

Кључне речи: нове речи, творба речи, творбена основа, властите именице, српски језик.

1.0. У раду су најновије појаве у творби речи од властитих именица разматране на изабраним примерима из Електронског корпуса нових речи Ђорђа Оташевића.¹ Овим радом допуњавамо разматрање најновијих тенденција у творби речи, изложено у више наших радова на примерима различитих сегмената лексичког фонда српског језика (Ристић 2008, 2008а, 2008б).

1.1. У прегледу расположивог корпуса запажено је да се лексички фонд српског језика најновијег времена богати на више начина: увођењем нових речи за нове реалије и појмове из различитих области (*банкомат*, *ваучеризација*, *хакер*, *хакерски*, *хаковати*, *причаоница* са значењем 'ћаскаоница', *радарац*), позајмљивањем речи и творбених форманата из других језика², активирањем постојећих творбених модела, а у мањем обиму и променом значења постојећих речи.

1.2. Појачана је продуктивност творбених форманата, домаћих и страног порекла, као и умножавање отворених творбених низова⁴: префикса и префиксоида, типа: *а-*, *анти-*, *алко-*, *аеро-*, *арт-*, *архи-*, *ауто-*, *без-/с-*, *видео-*, *високо-*, *етно-*, *идејно-*, *кратко-*, *мало-*, *мега-*, *међу-*, *изван-*, *једно-*, *југо-*, *квази-*, *контра-*, *мулти-*, *над-*, *нарко-*, *наци-*, *не-*, *нео-*, *неуро-*, *ниско-*, *ново-*, *полу-*, *пост-*, *пра-*, *прво-*, *про-*, *против-*, *псеудо-*, *само-*, *хипер-*, *супер-*, *ултра-* и др.; суфикса и суфиксоида, типа: *-изација*, *-ство*, *-ост*, *-фоб(ија)*, *-филија*, *-оидан* и др., као и повећана адаптираност страних речи испољена у развијеним творбеним гнездима и појачаним процесима хибридизације. Повећана је и продуктивност моционих суфикса у сфери женских занимања, звања, што показују примери типа: *адвокаткиња*, *академичка*, *активисткица*, *амбасадорка*, *багеристкиња*, *басисткица*, *боксачица*, *вероучитељица*, *пилоткиња*, *шахисткиња*, *регруткиња*, *рокерица*, *стреличарка*, *таксисткиња*; као и у сфери носилаца својстава, активности, поступка: *специјалисткица*, *стручњакиња*, *плаћеница*, *побуњеница*.

¹ Извори у примерима даги су онако како су наведени у електронском корпусу.

² О статусу творбених елемената страног порекла у српском језику в. Ђорића: 2008: 41–42, 69.

³ О најновијим тенденцијама у развоју лексике српског језика в. Оташевић 2008: 94–138.

⁴ О отвореним низовима и могућим дистрибутивним ограничењима и специфичностима унутар таквих система в. Оташевић 2008: 28, 34–35.

2.0. Међутим, са социолингвистичког и културолошког аспекта за најновије тенденције у творби речи индикативна је и улога творбене основе⁵, па и оне у сегменту властитих именица, топонима и антропонима, јер су многе од њих мотивисале настанак нових речи у различитим творбеним типовима. Творбена мотивисаност основа од наведених властитих именица утемељена је или прецедентима језичке личности српског језика или савременим актуелним збивањима.

2.1. У раду ће се дати најопштији преглед карактеристичних група речи, и то оних изведених од имена земаља и народа: *албанизација, албанофоб, албанофобија, албанство, африканизација, бенелуксизација, германизација, хрватофоб, покинезити, расрбљавање, румунизација*; од личних имена: *алкапонеовски, ајштановски, андрићевски, баховски, бекетовски, бетовенолог, бодлеровски, борхеовски, борхеовско-навићевски, ботичелијевски, брозовски, хичкоковски; шантићевски, сартровски шекспировски, раблеовски; швејковски, гаргнтуовски; брежњевац, рамбоовац, реганизам, шешељевац, шешељизација* и од имена градова и места: *ваљевање, ваљевство* (према Ваљево), *берлинизација, адација* (према Ада Циганлија).

На основу броја и творбених типова у наведеним групама речи показаће се који су имена била у средишту пажње савремених збивања на нашим просторима.

ТОПОНИМИ И ЕТНИЦИ

3.0. Нове речи добијене према именима земаља, места, народа и становника места показују да је најјачи утисак у савременој историји на носиоце српског језика оставио постсоцијалистички период и последњи рат на просторима бивше Југославије. Последице ових збивања, као што су распад постојећег друштвеног уређења, пропала економија и привреда, појачане миграције, егзодус, културно и цивилизацијско назадовање, губљење територија и др., препознавале су се од стране носилаца српског језика као стереотипи дешавања код суседних и других народа у новијој историји: Румуна, Африканаца, Курда и др., па имамо примере: *румунизација, африканизација, јерменизација, курдизација, бенелуксизација*.

3.1. У овом сегменту нове лексике, која је иначе карактеристична за политички и публицистички дискурс, као најпродуктивнији тип реализују се именице са суфиксом *-изација*.⁶ Појачана продуктивност овог суфикса крајем 20. и првих деценија 21. века, условљена пре свега социолингвистичким факторима, већ је запажена у србистици и показана на примерима именичких деривата, па и оних изведених од топонима, етника и антропонима (исп. Ћорић 2008: 111–116). Истакнуто је да деривати са суфиксом *-изација* спадају у мутациону творбену категорију, што је релевантно за њихово значење, које карактерише темељна промена појма из основе (нав. дело: 20–21), јер новонастале речи означавају процес настајања онога што

⁵ О значају структурних, семантичких и смисаоних карактеристика творбене основе у регулисању одређених законитости у творби речи в. Ћорић 2008: 7–35.

⁶ О историјату изучавања овог творбеног типа и речничким потврдама деривата в. Ћорић 2008: 111–115.

значи реч у основи, у нашем случају име у основи, или резултат тог процеса (исп. нав. дело: 115 и Оташевић 2008: 139–141).

Примери из корпуса:

Промашимо ли и ову последњу прилику приступања Церну, наша ће технолошка *африканизација* бит још дубља (Д 439, 69). Да је Марковићева концепција добила подршку (...) нису се морале испољити тзв. историјске нужности. Пре свега, могло је доћи до неке врсте *бенелуксизације* (Н 2365, 31). Може се очекивати и процес *јерменизације*, што значи губљење фактичког остатка државности (Н 2417, 41). *Курдизација* се наставља. Када се после Српске Крајине преда Косово, Метохија и Рашка на реду је Војводина (Н 2417, 41). Иза тога нема уређеног друштва, а држава се претвара у логор. Они од којих се очекује још, више немају. Овај пут се зове *румунизација* (Н 2369, 9).

Осим наведених примера из корпуса нових речи, код Б. Ћорића налазимо и деривате: *авганистација, албанизација, вјетнамизација, иракизација, иранизација, југославизација, југословенизација, косовизација, скандинавизација, црногоризација; београдизација, новосадизација, сарајевизација*. Иако је у основи овог творбеног типа регуларна метонимија, значење деривата од властитих именица се не изводи из денотативних компоненти значења појма у основи, него суфикс *-изација*, у споју са основама властитих именица актуелизује конотативне компоненте имена у основи, и то углавном оне са негативним значењем. Актуелизација негативне конотације овим суфиксом може се потврдити и примерима изведеним од антропонима, типа: *титоизација, стаљинизација*, а и примерима дериватима код Б. Ћорића: *божовићизација, туђанизација, хомеинизација, шешелџизација* (нав. дело: 115).

3.2. Остали творенице, настале од имена народа нису бројне и углавном припадају различитим творбеним типовима и различитим врстама речи, и то регуларним дериватима: *црногорство, српство, хрватство, словенство*; префиксалним и префиксоидним сложеницама, као што су примери: *афроцентризам, афроцентричан, покитезити се, поалбанизовати се*, и околионализмима: *русификатор и србоубиство*:

Примери:

За беле расисте *афроцентризам* је пуки „расни ревизионизам“ (Н 2366, 63). А шта су то толико *афроцентричне* „црње“ згрешиле? (Н 2366, 63). Хоћу да заувек изгубим идентитет, да се *покинезим, поалбанизујем* (Зуб, 98). Тешко (...) је развијати /културне посебности/ ако се (...) затвара у традиционално *словенство*, као и ми остали у *хрватство, црногорство, српство* итд. (Југо, 144). С друге стране су Јевреји, који носе кратка одела и брију браде, или *русификатори* или револуционари, или врло често обоје заједно. (...) Они су клика радикала, масона, атеиста (Лублин, 177). Празнујемо Седми јул, црни и срамни дан *србоубиства* (Н 2377, 17).

Творенице овог типа карактеристичне су за политички дискурс и углавном реализују значења са негативном конотацијом. Неке од њих су мотивисане и потребом за националном идентификацијом, а негативна конотација је заснована на поларизација „ми“ и „они“, „други“. У смислу националне идентификације, у условима националне хомогенизације и осећања националне угрожености, нарочито су илустративни примери *покинезити се* и *поалбанизовати се*, који се, како наведени пример показује, могу перципирати као реакција на злоупотребу и манипулисање српским националним идентитетом или као жеља да се маскира проскрибовани

национални идентитет у условима ширења нетрпелјивости и стварања негативне слике о српски народу.

3.4. Народи перципирани кроз емотивни однос љубави, мржње или страха у најновијој лексици српског језика су најчешће Срби, Американци и Хрвати, при чему у деривацији страним суфиксоидима –*филија* и –*фобија* конкуришу домаћи суфиксоиди –*љубац* и –*мрзац*: *англофилија*, *србофилија*, *американољубац*, *србомрзачки*, *србофонски*, *хрватофоб*, *англофобија*. У оба случаја, ове творенице употребљавају се као експресивна средства углавном са негативном конотацијом и то у политичком дискурсу.

Онда /смо/ то подметали свету и *американољупцима* (Н 2427, 44). Српска је прича уверљивија од *србомрзачке* (Дуга 399, 12). Посебну горчину изазивају они појединци којима је подршка нашој земљи и *србофилија* постала професија (БН 96, 34). Намеравали су да испричају само део *србофобске* приче (Дуга 399, 13). Александар Ранковић никада није био *хрватофоб*, нити било какав мрзитељ неког другог народа (Разлаз, 51). Дневна штампа је упућивала претње Јапанцима окривљеним за *англофилију* (Гилен, 89). У мом је случају, на жалост, овај лагодан и универзалан облик *англофобије* поремећен био балканском повесном клопком (Сент, 12).

3.5. Творенице изведене различитим типовима творбе од имена места у корпусу нових речи припадају оказионализмима и употребљавају се углавном као експресивна средства са позитивном конотацијом, *адација*, *ваљевање*, *ваљевство*.

Пример *адација* показује идиолекатско, стилогено и колоквијално активирање суфикса –*ија* (исп. Ћорић, 2008: 157, 194), док изведенице од имена *Ваљево* не припадају регуларним типовима творбе.

Примери:

На питање где летујете ове године многи Београђани одговарају – на Ади Циганлији. (...) Беспарица је очигледно учинила своје, јер мало коме од присутних „*адација*“ уопште пада на памет да се упути према мору (ВН 13.7.1987, 3). Неко /га/ подбада да пише о младости у Ваљеву, „*ваљевству*“ и „*ваљевању*“ (Епитаф, 11).

Међутим деривати са суфиксом –*изација*, као што је пример из корпуса: *берлинизација*, и деривати потврђени код Б. Ћорића: *београдизација*, *новосадизација*, *сарајевизација* (нав. дело: 115), и у овом сегменту реализују негативно значење, јер и у њима суфикс –*изација* актуелизује прагматичке, компоненте значења са негативном конотацијом, а не денотативне које одређују значење појма у основи, што ће се илустровати примером:

Кошник тврди да неће дозволити *берлинизацију* града на Неретви (Н 2355, 23).

ТВОРЕНИЦЕ ОД ПРЕЗИМЕНА И ЛИЧНИХ ИМЕНА

4.0. У овој групи речи преовлађују деривати од презимена познатих личности из различитих области културе, уметности и политике. Број деривата од личних имена је знатно мањи. Примери деривата овог типа показују која су имена из сфере

духовности и културе оставиле најдубљи траг у свести носилаца савременог српског језика и у прецедентним траговима њихове језичке личности.

4.1.0. Без обзира на област којој припада име у основи, највећи број деривата чине придеви и прилози изведени продуктивним суфиксом *-ски/-чки* односно *-овски/-евски*, који у групи придевских деривата реализује квалитативно, а не односно значење, па се творбено значење деривата типски представља на следећи начин „који је као X / као у X-а“, при чему X представља име у основи. Овакво творбено значење наведених суфикса је условљено творбеном осномом, док њихова неограничена дистрибуција на основе од презимена и личних имена⁷ повећава творбени потенцијал самог творбеног типа. Без обзира на типску одређеност и препознатљивост ових деривата, у србистици се истиче значај одређивања значења појединачних деривата због могуће реализације специфичних значења, мање или више удаљених од значења имена у основи, и критички се констатује недовољно заступљеност деривата овог типа у нашим најрепрезентативнијим дескриптивним и другим речницима (исп. Оташевић 2008: 31–33).

4.1.1. Тако се из области културе и духовног наслеђа у именичким и придевским дериватима јављају не само презимена из домаће него и из светске културне баштине, као што показују примери типа: *андрићевски*, *домановићевски*, *караџићевски*, *његошевски*, *шантићевски*, *борхесовско-навићевски*; *крлежијанац*, *крлежијански*, *крлежијанство*; *дантеовски*, *бекетовски*, *борхесовски*, *камијевски*, *кафкијански*, *ничеовски*, *достојевкијевски*, *кундеровски*, *фокнеровски*, *хичкоковски*, *шекспировски*, *ботичелијевски*:

Има у њој нечег *андрићевског* (по избору „репертоара“, а у „текстуалност стратегијања“ по „овремењеном опажању“) (Н 2389, 39); Као што у „фаталној“ јунакињи романа Софији, поред *гетеовске* или чак *андрићевске* Јелене, „вјечно женски“ могу одјеквати Моли Блум, и Бети Блу (Н 2365, 33). Овим, дабоме, не желим да *шантићевски* завапим: остајте овде! (БН 93, 25). Стога се главни актер романа (...) може указати и као кентаурски спој *ничеовских* и *достојевскијевских* страдалника идеје и зашто да не *бекетовских* „метафизичких клошара“ (Н 2365, 33). Дан победе над фашизмом ... обележила је, рецимо, парабола *борхесовске* упитаности, дубине и снаге (БН 91, 9). Петровићева поетика палимпсеста (...) почивала /је/ на креативном писању преко вавилонске матрице *борхесовско-навићевске* фантастике (Н 2375, 33). Јадан, инертан, *домановићевски* затрављен – мртвоморски, побеђен свет (КК 1983/3, 121). Егзистенцијалистички *камијевски* поглед (Постмодерна, 19); Није спорно историјско, етничко, културно, *његошевско* и *караџићевско* јединство Србије и Црне Горе (Н 2427, 64). Постигне низ вишеслојних значења и сугестија, често досежући *орвеловске* и *кавкијанске* импулсе (Ком, 21). У њему је универзалније и пуније почело да одјекује Ногово побуњено детињство из поратних домова за сирочад, његово *крлежијанско* изругивање лажној социјалној идили (Дуга 351, 8). За свој политички стубац нисам поново подсвесно изабрао *кундеровски* наслов *Неподношљива лакоћа популизма* (Н 2442, 57). Своју прозу /је/ градио сажетом *фокнеровском* техником (Преиспитивања, 91). По основној Золиној причи направио /сам/ своју, са *хичкоковском* конструкцијом (С 470, 84). Да трагедија или комедија, *шекспировска*, буде већа, били су ми (...) у сватовима (Зуб, 148); Наге девојчице, *ботичелијевски* лаке у воденој трави (БН 83, 38).

⁷ Деривати овог типа представљени су као потенцијално неограничена група код И. Клајана (2003: 307–308).

4.1.2. Осим имена славних писаца у основи твореница јављају се и имена чувених јунака из познатијих уметничких дела, типа: *давидовски, донкихотовски, гаргантуовски, швејковски, шерлоковски*.

Примери:

/Белина/ је просто зрачила из твог нагог, *давидовски* складног и изазовног тела (Зуб, 241). Он (...) је, напротив, непоправљиви *донкихотовски* занесењак (Н 2362, 41). Генерал необичног, рекло би се *швејковског* презимена, Здењак Зезула (Н 2427, 49). После ове његове *шерлоковске* „електричне вести“, нисам смео ни да је такнем руком (БН 82, 49).

4.1.3. Творенице ове групе, карактеристичне за научни и интелектуални стил, одликују се позитивном конотацијом, а у изабраном корпусу преовлађују изведенице од имена страних писаца, док су имена уметника другог типа: вајара, сликара и филмских редитеља, малобројнија. У мањем броју се јављају имена из домаће, српске књижевности, од којих придевски деривати: *андрићевски, караџићевски* и *његошевски* носе смисао универзалне вредности као и деривати изведени од имена значајних светских личности, типа: *шекспировски, фокнеровски, борхеовски, бекетовски* и др. Иако је корпус ограничен, показује широку основу прецедената језичке личности српског језика и српске културе која, осим својих домаћих вредности, баштини вредности светске културе. Овај мозаик допуњавају и изведенице према ликовима књижевних дела великих светских писаца, који се и код носилаца српског језика перципирају као стереотипи одређених људских особина, било врлина или мана: *донкихотовско занесењаштво, гаргантуовска габаритност* и сл., било универзалних вредности: *давидовска лепота (телесна складност и сл.)*.

4.2.0. Од имена домаћих и страних историјских личности јавља се велики број твореница различитих творбених типова и врста речи.

4.2.1.-Најбројније творенице настале су од имена Тито или Броз, Стаљин и Маркс, што показују примери: *брозист(а), брозовски, брозoidан, брозоносталгичар; титовски, титоизиран, титаниколог; стаљинизација, стаљинизиран, стаљинизован, стаљинист, стаљинистички; марксистичност, марксовски, марксолошки*.

Дошло је време под *брозистима* па је село било ружено на часовима устава, историје и предвојничке обуке (Н 2428, 31). Али кад није било понуђено да се бира осим између диктатуре и диктатуре (оне, да речемо совјетске и оне мање совјетске, *брозовске*) није исто која нас је стрефила (Н 2463, 64). Можда и преко тог, помало *брозoidног*, црвеног тепиха, треба прећи без превише гунђања (Н 2417, 37). То је проблем на који заборављају и *брозоносталгичари*. Ни сам генијални Јосип Броз звани Тито није успевао да (...) произведе довољно новца (Н 2393, 11). Призор је био убедљиво *титовски* (Н 2066, 13). Фадиљ Хоџа, *титоизиран* од главе до пете (...) појављује /се/ пред погинулима и пред албанским демонстрантима 1981. (Н 1882, 34). Милан Осмак, уредник у „Младости“ и *титаниколог*, написао је „Земаљски СФ“ о најчувенијој поморској хаварији у повјести (С 481, 18). То је била основа старог, класичног, *марксовског* комунизма (Класа, 8). *Стаљинизовани* комунисти тврде да осећање које појединца спречава да попусти пред својом партијом није извор моралне снаге (Догма, 216).

Твореницама изведеним од наведених личних имена актуелизују се домаће и иностране личности социјалистичке и комунистичке епохе, па су углавном оне

најбројније. Од имена Тито, Броз, Стаљин изведена су читава творбена гнезда углавном са негативном конотацијом и општим утиском тоталитаризма њихових епоха.

4.2.2. Из марксистичко-комунистичког периода и новијег револуционарног периода имамо и примере: *шуваризам, маоисткиња, маоцетунговац; гандијевски, горбачевизам.*

Једино *гандијевски* отпор може да нас спасе (Н 2458, 63). Преко совјетског филма покушава разумјети „*горбачевизам* у теорији и пракси“ (С 483, 44). На крају њеног пута (...) /je/ револуционарна герила (...). Лепа *маоисткиња* успева да побегне (Зум 795, 92). Малапарте /ce/ преобразио од крајњег десничара у крајњег љевичара и чак „*маоцетунговца*“ (Н 2067, 35).

Негативан однос носилаца српског језика према тоталитаризму социјалистичке епохе, иначе карактеристичан за земље постсоцијалистичког периода, надилази оквири окружења, што илуструју примери *маоисткиња* и *маоцетунговац*.

4.2.3. Из најновијег периода код носилаца српског језика снажан негативан утисак везан је за личности Шешеља и Холбрука, чија се политика доживљавала као политика насиља и бруталности, па имамо деривате: *шешелевац, шешелизам; холбруковање, холбруковски.*

Оба пута Холбрук се користио принудним методом (...). На провери је, на неки начин, и сам његов метод завртања руку, познат као *холбруковање* (Н 2432, 52). Народ србијански воли оне који (...) излазе на крају са *холбруковским* упорностима и србофобијом којој нема краја (Н 2377, 9). *Шешелевци* /су/ више добијали на ободу Београда, него у ратом захваћеном Шапцу (Н 2393, 12). Да ли је онда наступајући *шешелизам* тек локална елементарна непогода (Н 2442, 63).

ЗАКЉУЧАК

5. На основу општег прегледа нових твореница од основа властитих именица утврђено је да је повећавање њиховог броја и појачана продуктивност појединих творбених типова у најновијем развоју српског језика условљена наглим променама и збивањима у области друштва, језика и културе. Продуктивни творбени типови се реализују у деривацији, док су други, префиксални и префиксално-суфиксални типови творбе заступљени мањим бројем примера или појединачним случајевима.

Најпродуктивнији творбени тип од имена земаља и народа представљају именички деривати са суфиксом *-изација*, који су карактеристични за политички дискурс публицистички стил и који реализују значења са негативном конотацијом. Суфикс *-изација*, иначе продуктиван и у споју са многим другим именичким а нарочито глаголским основама, у нашој дериватологији представља се као суфикс страног порекла. У корпусу нових речи овај суфикс се подједнако спаја са основама страног и домаћег порекла, тако да је и у сегменту твореница од властитих имена потврђена појачана адаптација страних творбених елемената и активни процес хибридизације.

У творби речи од презимена и личних имена најпродуктивнији је творбени тип придевских и прилошких деривата са суфиксом *-ски/-чки (-овски/-евски)*, који у споју са властитим именима реализује квалификативно значење. Деривати изведени од имена историјских личности актуелизују углавном тоталитарне режиме социјалистичке епохе и карактеристични су за политички дискурс, реализујући значења са негативном конотацијом.

Међутим, бројни деривати изведени овим суфиксом од домаћих и страних презимена и имена из сфере уметности, највише из области књижевности, показују широку заснованост духовности и културе носилаца српског језика на врхунским узорима националних и универзалних вредности. Ови деривати карактеристични су за интелектуални дискурс и научни стил и реализују позитивно значење.

У општем прегледу најновијих тенденција творбе речи у изабраном сегменту лексике евидентан је континуитет непрекидног функционално-стилског прегруписавања и раслојавање новонастале лексике.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

- Клајн 2002 Клајн И., *Творба речи у савременом српском језику, Први део, Слагање и префиксација*, Београд.
- Клајн 2003 Клајн, И., *Творба речи у савременом српском језику, Други део, Суфиксација и конверзија*, Београд.
- Оташевић Ђ., Електронски корпус нових речи
- Оташевић 2008 Оташевић Ђ., *Нове речи и значења у савременом стандардном српском језику. Лингвистички аспекти*, Алма, Београд.
- Ристић 2004 Ристић С., *Експресивна лексика у српском језику (теоријске основе и нормативно-културолошки аспекти)*, Монографије 1, Институт за српски језик САНУ, Београд.
- Ристић 2006 Ристић, С., *Раслојеност лексике српског језика и лексичка норма*, Институт за српски језик САНУ, Монографије 3, Београд.
- Ристић 2008 Ристић, С., Неке најновије појаве у развоју српског језика (на примеру твореница са префиксима *не-* и *анти-*), *Научни састанак слависта у Вукове дане* 38/1, Београд, у штампи.
- Ристић 2008а Ристић, С., Сложенице у корпусу нових речи са творбеним елементима у значењу квантификације, *Зборник са међународног научног скупа Српски језик и друштвена кретања, ФИЛУМ, Крагујевац*, у штампи.
- Ристић 2008б Ристић С., Најновији творбени процеси у прегледу на врстама речи, *Српски језик*, Београд, у штампи.
- Ђорић 2008 Ђорић Б., *Творба именица у српском језику*, Библиотека Књижевност и језик, књига 24, Београд.

Стана Ристич

ОБРАЗОВАНИЕ НОВЫХ СЛОВ ОТ СОБСТВЕННЫХ ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

Резюме

На основании общего исследования новых образований от имен собственных определено, что увеличение их числа и усиление продуктивности некоторых словообразовательных моделей в новейшем развитии сербского языка обусловлены резкими изменениями и сдвигами в обществе, языке и культуре. Продуктивные словообразовательные модели в апеллятивизации лексики реализуются в деривации, в то время как другие, префиксальные и префиксально-суффиксальные типа словообразования представлены меньшим количеством примеров или единичными случаями.

Самая продуктивная словообразовательная модель от названий стран и народов представляют собой именные дериваты с суффиксом – изација, которые, являясь апеллятивами с негативной коннотацией, характерны для политического дискурса и публицистического стиля.

От фамилий и личных имен самой продуктивной является словообразовательная модель деривата прилагательных и наречий с суффиксом *-ски/-чки (-овски/-евски)*. Дериваты, полученные от имен исторических личностей и реализующие значения с негативной коннотацией, характерны для политического дискурса. Дериваты от сербских и иностранных фамилий и имена в сфере искусства указывают на то, что духовность и культура носителей сербского языка основываются на лучших национальных примерах и универсальных ценностях. Эти дериваты характерны для интеллектуального дискурса и научного стиля и реализуют позитивное значение.